

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годишњу 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годишњу 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 31 марта.

У Симоносеки састали су се јапонски и китајски опуномоћеници, да уговарају мир између својих држава. Тај састај одма из почетка није изгледао никоме озбиљан, обзиром на расположење побједоносних Јапонаца, који теже да заузму китајску престоницу Пекип. Али се у томе догодило нешто непредвиђено. У Симоносеки извршен је атентат на живот китајског опуномоћника Ли Хунг-Чаиња. Јапонски Микадо, огорчен тијем покушајем, да то своје огорчење и дјелом посвједочи, наредно је, да се рањеноме китајскоме државнику саопшти, да Јапон пристаје на обуставање ратних операција, што је била са китајске стране прва тачка услова започетијех преговора о миру.

Али та уступка нема никакве важности за Китај. Китајци су — вели петроградско „Н. Време“ — тако неизносни и деморализирани својим неуспјесима, да овиме обустављањем војенијех операција Јапон неће ништа изгубити, него се само користовати, јер ће тако моћи наставити ратовање при угоднијема климатичким условима с војском, која ће за то пријеме одахнути од тешког труда зимне кампање.

О самјем преговорима мира „Руска телеграфска агенција“ доноси из китајских извора, да Јапон тражи ратне контрибуције 1,400 милиона рубаља, окупиацију Пекина докле се та контрибуција исплати, и један дио Манџурије, што подрива наду, да ће се мир брзо закључити.

Што се тиче ове контрибуције, „Новое Време“ не падази је превеликом, али ће китајски опуномоћници труднo пристати на гаранцију њене исплате. Кад би јапонска војска окупира Пекип, у њему не би могло већ стати Цар и влада китајска; а њихово удаљење из престонице имало би у највећој мјери рђавих последица колико за њих, толико за јевропске државе заинтересоване у јапонско-китајском спору. У крајњем случају могло би се још допустити, да јапонска војска уђе у Пекип али за врло кратко вријеме. „Што се тиче накзатјева јапонског односно присвајања Манџурије, тај се — вели петроградски лист — ипак не може испунити. У Токју одавна знаду, да ће се таквој уступци противити јевропске државе, заинтересоване у јапонско-китајском спору, и да би у таквом случају противљење Русије било особито енергично. Ако је Ли-Хунг-Чаињ зблила што слично чуо у Симоносеки, то би се могло само допустити, да се тијем захтјевом хоће само приправити уступка на корист онијем захтјевима, које јапонски дипломати зблила имају пред очима. У сваком случају брзо се приближује вријеме, када ће се јевропске државе, највише заинтересоване, морати умјешати у јапонско-китајски спор, и можемо очековати, да ће брзо бити познати основи тог умјешања, о којима се до сада само могло нагађати. Врло је жалосно, што је у овом часу опуномоћник енглеског министра иностранијех дјела Едвард Греј познатом изјавом дао повода неспоразуму између Француске и Енглеске. Државама, које располажу јаким бродовљем на јапонско-китајском ратишту, потребито

је да су у потпуном споразуму, ако желе да постигну своје сврхе, особито да не допусте, да се Јапон претвори из острвне државе у државу полаконтиненталну.“

Односно ове жалбе управљене на енглеску владу, потребито је да донесемо извод чланка што је „Н. Време“ посветило вањској политици садашњег енглеског министарства. Од како је Гладстон одступио — вели петроградски лист — енглеска међународна политика тумара од једне до друге стране, тражећи насло на свом традиционалном себичном програму. То тумарање опазило се особито с јесени, кад је енглеска штампа стала овако неочекивано проповиједати не само жељу него и неопходност зближења с Русијом. Покушало се привући Русију перспективом „слободнијех рука“ на Балкану, а у исто доба подигло се јерменско питање, с надом да ће и Русију увући у заштитништво турских Јермена. Ови покушаји били су савремени првој фази јапонско-китајског рата, када се британска влада надала, да ће сама у своје руке узети и ексцелитирати борбу између двају жутокожних народа на далеком истоку. Кад се виђело, да се треба одрећи те наде, услед тврде одлуке Русије и Француске, да учествују у посредовање између ратујућих страна, кад то посредништво буде неопходно. — Лондонско инострано министарство као да се за неко вријеме било забунило, и стало тражити друге стазе, да постигне своје сврхе. Изгледа, као да то његово тражење још није било увјенчано успјехом, јер лондонски политички кругови настављају тумарати од једне до друге стране, то приправљајући овације побједоносним Јапонцима, то опет повраћајући се на „турска звјерства“ у Јерменској, не доводећи министра иностранијех дјела Лорда Кимберлеја до икаквих неопходности, да исакаже јавно свој поглед на јерменско питање, а наводећи његовог помоћника Едварда Греја, да учини у парламенту изјаве не сасвим увиђавне и умјешне односно француске експедиције у правцу горњег Нила. Радикал Лабурер назвао је ту изјаву „скоро равном објави рата Француској“, и дипломатски кругови сматрају је врло озбиљном; на и дипломати тројног савеза налазе, да Француска штити интересе све Јевропе, противећи се Енглеској да завлада цијелијем Нилом. Сир Греј није имао намјере, да прекине са Француском, него само да одвуче пажњу француске публике од јапонско-китајског рата на другу страну, исто као што чине лондонски јерменозили, наставајући агитацију против „турских звјерства“ у Јерменској. У свему овоме петроградски лист онака неку забуну, до сада непознату у енглеској дипломатији, која долази, може бити, отуда, што је садашњи енглески министар лорд Кимберлеј човек доста отвореног карактера за руковођење међународне политике, која се од неких оснива на превари и лицемерству.

Ова оштра критика вањске политике садашње енглеске владе у петроградском листу врло је карактеристична за садашњу међународну ситуацију.

Према оваквијем односима између Петрограда и Лондона, вриједи чути,

што говори „Хамбургер Назрихтен“, орган кнеза Бисмарка, у једном нарочитом чланку, под насловом „Русија, Енглеска и источно-азијатски рат.“ У томе чланку се наводи, како је енглеска штампа у почетку рата стала на страни Китаја, тврдећи да јапонске побједо могу узнемирити више Русију него ли Енглеску. Заузета догађајима на далеком истоку, Русија ће принуђена бити да напусти своју политику балканску; и антируски покрет пријатељских држава Енглеској са Турском и Бугарском на челу тијем добива пуно слободу развијања. То мишљење енглескијех листова није се оправдало. Порта и не помишља да ради што противу Русије; а Бугарска ради на сваки начин да угоди Русији. И сама енглеска штампа увиђела је, да се преварила у рачуну, на сада прелазу на страну Јапона. Та промјена фронта енглеске политике тумачи се жељом, осигурати себи наслона са стране Јапона у случају да јапонско-китајски рат изазове енглеско-руски конфликт. Има и друга предпоставка, којом се објашњава ова промјена у енглеској политици. У случају да Китај буде коначно покорен и да се Јапон утврди на континенту, лако се може излети руско-јапонски рат. Но то би се могло догодити у таквијем приликама, које ће трудно допустити јевропске државе. Док се Енглеска тако колеба и мијења своју политику, руска дипломатија подржава најбоље односе са Јапоном и ништа не даје повода да се предпоставе могућност руско-јапонског конфликта. По нашем мњењу, — говори Бисмарков орган — јапонско-китајски рат не само да не стоји на путу развијању руског ушља у Азији, него напротив иде му у прилог. Даљи ток догађаја поглавито зависи од Русије и Јапона. Што се тиче Немачке, то је у њенијем интересима, да уздржи строгу неутралност. Што руска политика буде активнија у Азији и на Балкану, то ће мање она обраћати пажњу на међусобне односе западно-јевропских држава, што би било у рачун немачких интереса.

Овај сиренски глас из Фридрихсруа, управљен у Петроград, потијече не само из досљедности Бисмаркове, који није никад престављао ласкати Русији, него још из бојазни, коју Немачкој задаје могућност споразума енглеско-руског.

„Нестер Лојд“ је похитао први да објелодани циркулар новог руског министра иностранијех дјела, кнеза Лобанова Ростовског, којим се дипломатски руски агенти позивљу, да се не мијењају унутрашње послове онијех балканскијех држава, код којих су акредитирани. Ово је мудро правило — вели петроградски лист „Новости“ — вагда руководило руску дипломатију. Али оно није безусловно — вели исти уважени петроградски лист. Руска дипломатија, на прилику, не може гледати пасивно интриге иностранијех држава по балканским државицама. Радња руских дипломата противу спољашњих интрига — са балканским државама не може се сматрати мијењањем унутрашње послове истијех држава. То се види и из тога, што се руским дипломатима налаже даље, да се старају о уздржању мира на балканском полуострву, који задатак не може бити испуњен без учешћа

руских дипломата у живот балканских народа. Руски агенти дужни су да наза на уздржање политичке равнотеже на балканском полуострву, јер кад би се ова нарушила слједило би нарушења мира. На прилику, кад Бугари изазивљу покрет у Македонији, руски дипломатски агенти дужни су предузети мјере противу такве агитације. При свршетку циркулар говори, да Русија жели независни развитак балканских држава. Србија, Румуњска и Грчка, — зло или добро — развијају се самостално. Али може ли се то рећи и о Бугарекој, кад је она спутана у туђе интриге? Прости здрави смисао не може сматрати „зависан неразвитак“ тамо, гдје нема ништа осим туђинског јарма. Зато — вели „Новости“ — ми протестирамо противу закључака аустријских листова, да циркулар исти признаје постојеће стање у Бугарекој. Напротив, ријечи циркулара о независном развоју са свим су јасне. Русија хоће да се балканске државе развијају самостално, а не да служе за оруђе сусједнијех држава, непријатељских Русији. Било би смијешно, кад би Русија признала стање ствари, против којег је толиком енергијом протестирала за седам година. Такво признање значило би одрицање од прве улоге на Балкану, умалило би значај Русије као велике државе, и довело би на руб погубни балканске државе, којима је потребито покровитељство Русије.

Тако „Новости“ одговарају „Нестер Лојду.“

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Загребачки „Обзор“ пише:

За вријеме апсолутнама постављен је на тргу св. Ђуре у Будимпешти сноменик, кога зову Хентциева, премда није постављен само из узномењу онога аустријског генерала, него и на сномени оних аустријских војника, који су године 1849 с Хентцием у Будиму пали, борећи се за свога цара против мађарским револуционаром. Овај сноменик хтједе неко димити у зрак, у коју је сврху у ноћ од 2 априла под њим положио и запаљиво праскаву твар. Сноменик се није порушио, само се је разбило неколико прозора на близким кућама. Они, који су вици слушати о динамитним атентатима анархиста, мораће овај пут дознати, да има људи, који нијесу анархисти, на ипак подумљу атентате попут анархиста, а таквих људи има међу Мађарима. Заметиутом је истрагом доселе то установљено и за то се може без двојбе држати, да навала на Хентциев сноменик потиче из политичког мотива. Називаху и опет опозване, да је већ ухваћен кривац; сад говоре, да ће га сигурно пронаћи. — Али нам се чини, да су особна питања овдје мање занимива, него ли начелна, и могло би истина бити, да кривац не лежи у некој особи, него у неком правцу.

Ако ико, ми сигурно појмимо разочарање Мађара, кад се је над њиховом домовином развио облак апсолутизма, кад су они дебели високо по зраку слободе и новог устава, одједном оборени на тло скрање реакције, која им је зачепила слободу уста и свезала руке, које су се још мало прије одушевљено бориле за домовину. Ми то појмимо тим лакше, јер смо то и сами доживили; да је наше разочарање било спојено с чувством преварених нада, ненаграђене вјерности; јер ми нисмо били побијеђени, него побједитељи; нисмо били револуционарци него вјерници. Хентциев сноменик је стављен, као глорификација протумађарске борбе, као мементо против тежњама, којим се легалност није признавала, као аустријски веризам против мађарској поезији. Кад су дакле Мађари путем нагађања, путем да тако рекнемо славоерски петљанија, по-

Претплата шаље се у најбољим писмама непосредно администрацији „Гл. Црногорца“ на Петинје, или отирашницима поштом на коју драго пошту; а коме је наручије, може се претплатити преко г. *Петра Рамадановића*, књиџи агента у Котору. Дошле се ниљу уредништву. Рукописи се не враћају.

За оглаше плаћа се, по простору који заузму из петита 7 поштом од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За оглаше веће и на дуже пријеме понушта се.

стигли оно, чега нијесу могли постићи револуцијом, није чудо, да су стали пријеким оком погледати на споменик Хентциев, о ком су држали, да у срцу њихове домовине не стоји на њихову част и славу.

Течајем задњих двадест година не престано је овим мислима давала израз скријана левница, која за право у мађарском сабору и преставаља прави мађарски живот, стављајући интервенције на владу особито за вријеме министра Тисе, који је из левнице на владу пошао. Он имађаше једном — ако се не варамо, год. 1888 — зута оканања ради тога споменика, који га је мало не оборно е министарскога стола. Моравући с једне стране мирити бечке кругове доказом мађарске лојалности, с друге стране мађарску опозицију новим концесијама, могао се још уздржати неколико година. Али његов наследник, гроф Сзапари, мораде год. 1892 након кратка владања пасти, а то бијаше оном приликом, кад је подигнут споменик хонведом, и кад се је захтјевало, да буде за вријеме одржиња тога споменика цвијетним вјенцима овјенчан и споменик Хентциев.

Мађарска се логика не може спријателити с овим спомеником. По његовом схваћању опронтене су све изјаве некадање невјере, њихови in effigie објешени родољуби постављени су на највишу власт у држави; њихова су државна права признана и оживотворена, наче потегнута и преко Драве на Хрватску. Кад је све опронтено, све изгласано, чему да стоји још овај једини знак мађарскога поникења? Са гледишта мађарског против овакој логици једва има ваљаног приговора, те није чудо, да се поједине особе намећу као вршители воље многих, и кад не могу уенјети јавно, они раде потајно.

Но има у монархији виших обзира, него ли су само обзира на жеље Мађара, а то су обзира на укућност монархије, која мора частити све оне, који су се за њу жртвовали. Обетојност ових виших обзира мора данас или сјутра довести до увјерења, да се не може један народ жртвовати другоме, него да имају сви бити једнако уважени, јер на свима почива јединство и јакоет монархије. Наша је странка увјек тако говорила; та је мисао паражена у тако званој Приципиј изјави г. 1861., у саборској адреси од 19 децембра 1866 и год. 1894.; ми смо ту мисао заговарали против оних, који су приповијдали, да се ми не вмамо начати у послове других, као што се други не имају начати у наше послове. Струја којом плочи мађарски повннизам, противња је овој мисли, и за то је непроедљива.

Мађарске навале на Хентциев споменик доводе нас редовито на овакова разматрања.

Исти лист нише поводом прославе Бисмаркове осамдесетогодишњице:

Свечаности у прославу осамдесетого рођен-дана кнеза Бисмарка примичу се крају. Учињено је све, да се увелича апотеоза, што је хтједоше помутити њемачки католици, социјални демократи, пољски и францески народ, што је окупиљен под крилима њемачко-прускога орла. Почетак је учињено цар Вилхелм II брзојавом, пуном огорченја против државног сабора; иза ње

је слиједила сјајна војничка парада у Фридрихерге, гдје је Вилхелм II говорио жесток говор и раторбном звекето сабљом, мапући њоме овај пут и на главама унутрашњих непријатеља државе. Том су се згодом и онет чуле крилате ријечи: „Ми се Нијемци не бојимо осам Бога ни кога на свијету!“ које је Вилхелм II дао извајати на златном платну, што га је пред војском уручио осмачу државе као почасни дар. За царом Вилхелмом дођоше у Фридрихерге, да честитају, царев брат принц Куро са сином Валдемаром, велики војвода баденски, маршал Секендорф, и, да не спомињемо све друге одличне грађанске, вацелар Хоелхоф, који је Бисмарку уручио честитке савезнога вијећа и прускога министарства. Ко би забројно сва она изасланства из цијеле њемачке државе, којих је почасни грађанин; свеучилишта, која су му некада подијелила докторски наслов, ошњеска заступништва, зборове и небројене „черанне!“ Свечаност се међутим није слагала само у Фридрихерге: школе су имале празник, градови уприличили концерте и свечане казалишне представе у част старог канцелара; одлични професори подијеливаху у скупиштинама своје суграђане на услуге, што их је изказао њемачкој домовини. Вилхелм II је у берлинској палаци пред ошњеском јавној гозбу, којој је икатично коинциденцијом позвао и садашње пресједништво рахјетата, што представља антибисмарковску већину. Била је то, успркос свему несугласју, што се је очиготовало у државном сабору и у неколико градова, права апотеоза кнеза Бисмарка, којој у осталом не би било приговора, да није њезина сјена пала и на Аустрију.

У посебној је адреси у име аустријских Нијемаца поздравно Бисмарка „неполитичко“ друштво, познати „Шулфериан“, којим је прави циљ свеулиљана борба против славенских народа у Аустрији, а наносе против народа чешкога. Вриједно је споменути, да исти „Шулфериан“ стоји под покровитељством коалиционих министара Пленер и Вурбравда, и да је његово водство у рукама њемачко либералне странке. Удес је хтио, да је готово у исти нар други коалициони министар др Мадејски био принуђен, да одрјешити посредује, кад су свеучилиштни професори у Ипомосту стали на цело агитације за бисмарковски култус у Тиролској.

Њемачки су листови у Аустрији надкрили својим патетичним чланцима и саме берлинске листове о Бисмарковој 80-годишњици. И орган грофа Калнокија, „Freundenblatt“, посветио је Бисмарку за носан чланак. — Недогледан је низ свечаности, банкета и славиности скупиштина, уприличених у свим крајевима „њемачке Оетмарке.“ У штајерском Цељу је изведена демонстрација у великом слогу исто тако, као што и у главном граду Штајерске, у Градцу. Тиме наравек још није испуљен сав низ, на ће истом будући дани доијети даље вијести, како си је у разним градовима одушкао дао бисмарковски култ, који је за право пангермански култ. То је појав, што нужно мора на се свраћати нашу позорност.

У прослави бившега канцелара њемачкога царства сложено су се нашла на окуну како њемачки народњаци, тако и

либералци. Бечки „Ватерланд“, који у пошљедње вријеме ошито симпатизује с њемачким либералцима, није ни рјечинком проевједовао против неополитичком „Шулфериану“, што се је унашјеао у такве пангерманске демонстрације. То је врло значајно за конзервативни „Ватерланд“, који се радо издаје за чуvara аустријских пробитака и наносе радо приговора Мла дочехе, да нијесу добри Аустријанци. „Ватерланд“ је ошито доказ, да је сада тешико одлучити, гдје се њемачки конзервативац свршава, а либералац почива. Коалиција је ове двије странке некако изједначила. Тим се објашњује и беневоленција коалиционе владе у погледу Бисмаркове прославе, која није била ништа друго, него манифестација пангерманске идеје на аустријском земљишту.

У Аустрији се његује култ бисмарковски, а у Угарској цвати култ комитовски. Један је и други већ уродило лијеним плодом и онет обећаје нову и обилну жетву. Онје се ради око приношења Оетмарке к раху, а овдје се за сада тражи само подијна државна неодвиљност, самостална војска, самосталне финансије и самостална дипломатија. И тако, док одабрани народи у аустро-угарској монархији под планштем народне солидарности и народне идеје тјерају пангерманску и панмађарску пропаганду, борба се Славена против атегаторима на њихове светиње и права од једних и других жиготне као панславизам! Поводом Бисмаркове 80-годишњице вриједно је, да се поновно изтакне и ова аномалија у животу народа Аустро-Угарске.

ДОПИСИ.

Брескут, 18 марта 1895 год. — Брескут се простире: Страном, малом ријеком до на врх Вјетарника, на Јабланом и Пожичом до Врх Веруше; од источне стране границом се налази од Малесије, ка Гуешу.

Брескут се налази у великој ували међу планинама: Странце, Живо, Тресковац, Планина и Вјетарником; у толико се протеке племе Брескутеко, које дијели рјечина Брескут, по којој је и добило то име.

У овом мјесту живе: Кучи и Братоножићи, на међусобном помијешаном земљишту, а центар је овог мјеста постојећа црква и школа, око које се простире по више села, које укучно сачињавају околицу брескутеку. Сваки комадић земље љети се може топити са живом водом — рјечинком Брескутеком, и у ком је доста жушно, земља добра, која може да роди сваковрсно жито. У овоме мјесту по ће-ће би и лоза успијевала само када би људи умјели вјешто да раде. Назад двије године овдашњи један селанин по савјетима посадио је један мали виноградчић, у ком је прве године било малих гроздиња и лијено је успијела лоза, што је диван приказ, када би на ово кориено воће људи обратили пажњу, тада би ова околина напредовала са тијем коришћењем радом.

У предање стоји: да је Брескут био планина, пола Куча, и пола Братоножића и да се је овђе најрије насељено 7 кућа, те се од тог доба до данас намножило бану 300 кућа.

сакрила у нећини, и није погнула. Народ ту срећу не види; а она га и чује и види, по прилици ће друге књиге пронојати; но до тад ће се доста зла претријети!

Неки старац који побоље знаваше у плећа, стао на своју да гонета. „Ово је оно што сам ја рекао. Сакривена срећа: цар; а злотворици: Турци и Млечић; мука и невоља: покољ, и вјраде брацке.“

Ко је то цар? многи гласови: „Шћепан мали.“ Неки говораху: „ђе га је наша несрећа доијела, да изгинемо.“ — Други говораху: „а рашта да изгинемо?“ Трећи пак: „у намст се људи; зар би се Турци и Млечић обрадоваи таквоме госту?“

Тад оједном пуче глас по Приморју, да се цар руски објавио у Маишама: на почели људи брадом ходити да му се поклоне. Многи који се наметивји чињаше, говораху: „ја сам се одавно сјетио, да је то велики господин; чим сам га првом видно: но сам се бојао говорити; јер сам радјачи да се о другом објаве; а ако и није сам много вјешт царевима, али онај говор, оно лице и онакви поглед, нема до у цара.“ На те гласове из Приморја и Црна Гора се узруја, и поче се свуд говорити о цару (Шћепану) и Нахије му шаљати дарове.

Под Маишама бијаше тад калуђер Теодосије Мркојевић, чокјек храбар и mudar, који на рокове судијаше на Цетињу, а често пута замјењиваше и владика Саву; на једно јутро рано подрани, код владике

Гратопожић је досељен из Клопота и Пелова-бријега; читам у цијешеном „Гл. Црногорца“ у подијетак редке историје Црне Горе од г. Мирана Вукића учитеља, ће говори: да је Руфим Бољевић покретно Братоножиће и Куче; ово за Братоножиће увукао се груба погрешка, јер историја ниједна не може поевједочити: да су Братоножићи икада били Латини.

Братоножић је од Брата, који је у Србији на крв пагазио и у Црну Гору добежао, смјестивши се у кршевитом мјесту, на дно Братоножића и од тога Брата намножило се племе Братоножић.

Братоножић је од вазда био под митрополитима везиким, на за времена Руфима Бољевића, био је Пејо Стапојев војвода у Братоножиће на Пелов-бријег, те је у његову кућу дошао Руфим. Ка владичи и на славу код Пеја додићи су многи пријатељи и остали народ, ће дође и Дале Дрекалов из Куча, који је био латинске вјере. — У вече ланште Дале у Пеја вјевојку, а овај му је обећа само ако ће се покретити; Дале обећа да се покрети, а владика Руфим га посавјетује да поће и да ништа свога оца Дрекала и ако му рече, да сјутра дође да га покрети. Дале у вече поће и у зору онет се поврати, те га владика покрети у малој црквици на Пелов-бријег; та се црквица и данас познаје ће је била.

Дале Дрекалов поће и са собом поведе крер Пејону и са њом је имао 4 сина — од којих су данас сви Кучи.

Ја се уопатко не упуштам даље историје Куча и Братоножића, не бих пак ни ово, да ми се вјерно не чини, да је грехота латиничи коријен правих Срба Братоножића, којијех се тако лијено црта њихова историја у предањима; а да су икада били Латини — и то би морало остати код некога.

Покојни Митар Писевић учитељ, писац „Земљописа Црне Горе“, предходно је погрешно написао, на сада се поповило. За то мислим да неби било излишно ово народно предање саопштити.

Лазар П. Јовановић
учитељ.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Стигла нам је:

Годишњица Николе Чупића, издаје његова задужбина, књига XIV. У Биограду штампано у државној штампарији, 1894.

Садржина је ове „Годишњице“:

1. Буркард и Бертрамдон де-ла-Брокијер о балканском Ролуострву XIV и XV вијека, од Стојана Новаковића.
2. Из својих усомена од М. Ђ. Милошевића.
3. Празновјерице и злочини, од дра М. Р. Веселина.
4. Прилошци к познавању извора српске историје од Архим. И. Руварица.
5. Вилешко и биљешнице језичне, литерарне, историчне, фолклористичне и др. од Светислава Вуловића.
6. Кроз Косово од М. В. Веселиновића.
7. Остаци старих српских цркова у Кумаповској Кривој Риједи од Јов. Х. Васиљевића.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

НЕШТО ИЗ ИСТОРИЈЕ.

Доба митрополита из дома Петровића.

Пише Миран Вукић.

(Наставак.)

Год. 1766 у јесен из далека дође путник у Маине у кућу Вука Валова Средиомашине. Уије сиромашак, оредњег раста, окош, доста прикладан; дуге косе, свих очију, закучаста носа, а говором заносећи по крајевци. Пошто се разрије и откријени, каже се: „Ја сам Шћепан мали, лијечник; на идем трбухом за крухом.“

Њему ће на то домаћин: „Шћепане за Бога, кад те моја срећа доијела, видај ми жену, да ми се биједа из куће магне; а узми, колико ти драго.“

Пође Шћепану за руком; те болесници стану на јата долазити у Маине. Он научи и рожданик отварати; а болесници доносаху Шћепану велике колаче од сваког изобиља.

Шћепан својом хитрином приљуби се народу, а својим лијечењем простре се до Црне Горе, која тад мирно живуваше под управом владике Саве Петровића.

Једне јесени дође Шћепан у Црмници, и туј дозна што мисле Црногорци о Москову, и како се удају у њега. Туј дозна, како се по народном проповиједању, зла едучила цару Рускому: како су га великани омразили Катарини, и послали га спутана у Сибир год. 1762; а народу казади да је преминуо. Али цар је из Сибира утекао.

Шћепан чује, како међу собом зборе Црногорци, Побори и Маине: „Да хоће Бог довести к нама тога цара, да нас

(Брање, Маине и Поборе) ослободи од ових мачачких лацапана, и да ослободи нашу јадну браћу, која стење под турским јармом!“

Народ без стеге, владика обдржаваше седам нахија, а немаше кад ни промислити да тражи, ће му се ђела ђедовина.

У народ пукао глас о прогналом цару; многи међу собом шаптаху: „да га оће Бог доијети међу нама, но биле српство напријед пошло; но ми смо ташке среће, а он далеко, састати се никако.“

Ово све Шћепан чујаше; пак ће се почет предомишљати: „народ је овај лако вјеран; на лакне му могу бити добар цар, по добар лијечник, а крве се и кољу међу собом, дако ми пође за руком, да их измирим и заведем ред.“ Па онет премислваше: „прођи ми се ђаволе! Ово је народ онаки и сваком злу навикнути; а ја прогнали спромах; на ми се неће ни гроба знати. Али куд ћу! Кад ми враг узме памет, да се свадим с мојим цуковником у Лици, те побјетох и у мало ме у Новоме уходи млетачке не узватише, па чега сад да етреним? Ако успијем? Добро; ако не успијем? Погнућу свакојако!“

Кроз Маине почело се је говорити: „не знамо, ко је ни што је; но знамо да је mudar и честит. У њега је крв госпоцка; мало говори, ни од првијех кокога не спава; обрком изједе врло мало, колико би стало у кори од јајета; нећељом мијења кошуљу по три пута; а на дан се по тридесет пута умива. Све нешто сам собом учи; често уздише, увијек је замисљен.“

Неки почели гатати у плећа од нецива, и говорити: „мрки су облаци свуд над нашом земљом. Али онет срећа се

*) Поменути три општине: Брање, Маине и Побори, одвојене су од Црне Горе 1718 год. а састављене с млетачком државом.
Милаковић ист. Цр. Горе стр. 129.

*) Ту мисао у народу највише је утврдио кнезетан маишки Марко Тановић, који је свој живот подладио, ако Шћепан не буде прави руски цар. Народ је вјеровало Тановићу, једно као главару, а друго, што је он био у Русији с покојним владиком Василијом, на по њиховом мишљењу морао је цара; још као напљедника руског престола, лично познати. Тановић је увијерао народ о том и са сликом цара Петра III, која се налазила у манастиру у Маишама, а Шћепан јој је доста едичан био.
Милаковић, историја Црне Горе стр. 121 и 122.

8. Придошци библиографија Србуља од А. Станојевића.

9. Некролози четворици бивших чланова одбора Чупићеве задужбине од М. Ђ. Милићевића.

Као што се види по именима сарадника и по насловима њиховијех радова, ова је садржина одабрана.

Из језичкијех биљежака госп. Свет. Вуловића навешћемо неке врло умјесне и корисне.

1. Каквоћа, својство, особина. У свим данашњим књижевним језицима има ријечи и за оно што значи какоћућа, и за оно што значи својство, а неки имају ријечи и за оно што треба да значи особина. По каквоћи се ствари не описују потпуно и тачно; по својствима се описују тачно и одређено; по особинама се издвајају од свих других ствари. Каквоћа неке ствари — то је један или више њених карактерних знакова, о којима се пита. Својство је сваки карактерни знак неке ствари, било да тај знак има само та ствар или да га имају и друге. Особина је сваки карактерни знак неке ствари, којим се та ствар разликује од свију других ствари.

2. Махом. Значи одмах, намах; али се данас ова ријеч врло често наоди у значењу: већином, понавјашне. Прије 25—30 година у овом значењу није се ријеч „махом“ употребљавала ни у књизи, ни у говору.

3. Наставка и ацтељ. У пошљедње вријеме почиње се опет чешће употребљавати наставак „тељ“ мјесто „ац“: обожаватељ мјесто обожавалац, владатељ мјесто владалац и т. д. Можда је томе узрок, што је од ријечи а наставак „тељ“ врло лако начинити и ријеч женскога рода; док се не чини, да је тако код ријечи на „ац.“ Зато се и не употребљава: владалица, читалица, слушалица и т. д. ма да то не би било ни ружко ни несправилно. Ову своју биљешку завршује г. Вуловић овако: треба знати и то, да између наставака ац, ар, ач, ник и тељ нема никакве разлике у значењу; да би, према томе, жив језик у свом слободном развијању, тежења ка униформности и по општем принципу одбирања, јачачно један од ових наставака узео, а остале оставио; да се тај процес већ види у нашем народном језику, јер се наставак „ац“ има највише ријечи; и најчешће, да књижевни језик треба да се развија према развитку живог народнога језика.

4. Подобан, подобног. Има 7—8 година како су ове двије ријечи ушле у књижевни језик, истинувни скоро са свим ријечи епособан и епособност. За популарност овијех првијех учинила је највише мода. Г. Вуловић је доказао, да подобан не значи епособан ни по корјенитом, заједничком словенском значењу, ни у народном говору (ни живом ни књижевном), ни у старом српском књижевном језику.

5. „Ну“. Од 10—12 година „ну“ се оселило у наше књижевном језику на мјесто: „али“. У живом народном говору „ну“ се чује само као усклик, на примјер: Ну јадан човјече! и т. д. Господин Вуловић позивље, да оставимо „ну“, па да пишемо и даље свуда а ли и

и е го (по), ако хоћемо да пам је књижевни језик што ближи говорном; или пишемо „ну“ и мјесто „али“ и мјесто „него“, ако хоћемо ипак, да га уведемо у данашњи књижевни језик.

Годишњица Чупићеве задужбине служи на понос српске књижевности; само штета, што је по овомошњим приморским крајевима слабо распрострајено по књижевницима их нема на продају; него би је требало наручити; а ми не хитамо да купујемо ни оне књиге, које нам се нуде... Нека се одбор Чупићеве задужбине постара, како ће своја књижевна издања што више распростирати по свима нашим крајевима. Како би било, да наменује на ту сврху у сваком главнијем српском мјесту своје повјеренике? Т.

Usi e riti funebri presso gli Slavi meridionali nei tempi antichi e moderni, ed altri argomenti pertrattati nel mese di luglio 1893 al congresso della folk-lore a Chicago da Vid Vuletić-Vukosavić, membro del congresso. Zara, 1894.

(Велика српска забава у Загребу.)

Главну скупштину Српске банке одмијенила је синоћ у свим дворницама загребачке Стрељаве велика српска забава. Свечани и дирљиви призори на самој скупштини задржали су скоро сву браћу изван Загреба, те су остали овдје да уз озбиљне ријечи чују и веселе звуке. Тако је сва Стрељана била управо пуна, те се најзад и војничка музика морала раздијелити те свирати у великој и малој дворници. И гледајући овако одабрано друштво: српске дјевојке и ланке омладинце, свијете свештенике и темелце — трговце, књижевнике и адвокате... а официре у сјајној униформи, Босанца и Српјемца у народном одјелу, — а њима на грудима кокарда од српске тробојнице са натписом: „Српска банка у Загребу“, — занета дјешнега нам бајног ђулетана не би ни један вртар у земаљском раду цацртао ни какав Клод-Лорен бојом написао.

А колика је морала бити радост на њега неуморног српског пјевачког друштва, које позва браћу на овај крајни састанак... а с каквим ли надама гледа српска трговачка омладина сада у своје будуће „Трговачко Удружење“, коме је намијењен приход од забаве, и које су синоћ сви наши родољубиви трговци дубоко у своју памет унели. Свих нас радост била је велика али највећа наше узорне трговачке омладине!

У кратко да напоменемо поједине тачке програма: Потпуна војничка музика свирала нам је на велико уживање све саме српске композиције, и то: „Веседу“, увертуру од дра Ј. Пачуа; „Гајде“ и „Из српске шуме и утрине“ од Чижика, на их је морала и понављати. Загребачко српско пјевачко друштво раздргало нас је и одушевљено пјевајући Товачовског „Српске народне пјесме“, те уз пратњу завршила програм забаве са пјесмом која је била слика и прилика сакупљеног Српства — са „Бранковим колом“ од дра Пачуа; а двостврки квартет, који је отпјевао и двије чешке пјесме: „Паничка“ и „Ришљика ма“ дао је забави особито драж. Онда су пред нас ступила и два необична умјетника, одлични

Из Старе Србије, из Херцеговине, из Арбаније, почну долазити посланици с даровима, па се узруји цео околни народ.

Млечки и пограничне Турке спољне страх; те занитваху: ко се то појавио у Црној Гори.

Тата млечачки Дужд написа писмо Султану турскоме; и каза му опширно све о Шћепану, и како је народ уз њега прионуо; па како би пихову рају могао побунити из тога хајдучкога крша.

У писму Дужд позива Султана, да оба крену своју силу; па један с мора, а други с коша, да Црну Гору ископају.

Чим Султан прими Дуждево писмо, нареди три фермана, везирима: у Босни, Румелији и Арбанији, да покуне војске који више може, и да похита на Црну Гору.

Везири по заповиједи Султановој покуне до 100 хиљада убојника и дођу: један на Подгорицу, други под Острог, а трећи на Баре под Ријане, а Дужд узме с војском од Бара по све Приморје до Грахова.

Црногорци видећи силу која је околонила Црну Гору са сваког краја, прибраше се, опростине један другом увреде, па сложни викнуше: „Удри сваки за вјеру, за слободу и јуначку дјелу. Ко живот жално, његова се свијећа не ужегла ни на овем ни на оном свијету!“

Црногорцима руке огреале⁶⁾ у турској крви кољући се за пуна 2 мјесеца, па не само што не пуштине Турцима и Млечанима своју отаџбину; но уграбине

⁶⁾ За Шћепана кажу да није био у тим бојевима, но да се сакрио у село Грађане.

А цару сакри у село Грађане.

А цару сакри у село Грађане. Ц. П. Њ. Грађани су засебно племе, у Ријечкој Нахији а од влада јуначко, које се налази на граници Ријечке и Црничке Нахије. М. В.

наши умјетници: редитељ Милан Цветић и др. Јован Пачу. Први је декламовао Драгачевићеву јуначку пјесму о јунаку „Курсули“ и Петети-Змајеву „Луду“ те нас осведочио, да заслужује име нашег понајвјештијег декламатора. Али г. Цветић јест велик и као српски књижевник, па кад су га српска браћа по неколико пута изазвала, то се и овдје осведочило да га високо цијене као и остало Српство. А „Сватовац“ дра Јована Пачуа, кога је он свирао на хармонију уз пратњу госпођице Маре Вранешеве на гласовиру, — одвео нас је првим звуком међу Бачване, да на хармонију потавни славу највјештијих гајдаша; — јер то свирање било је као „превртање ластавице“; за све приетне једно изненађење, које ће име умјетника Пачуа обасјати новом сјајном зраком.

Послије тога било је говора и разговора, пјесме и свирке а пред оноћ изигравана је томбола. Тако је у најромантичнијем расположењу текла забава до касно у ноћ, те су се и загребачки гости и Загребчани повратили кући без и једног трука: какво неугодно — ма и ријечи.

(Листови.) Издања је из штампе III-на свеска „ПРОСВЈЕТЕ“, за март, са овом садржином:

1. Округница господи учитељима и учитељицама Књаж. Црног. осп. школа. —
2. Света браћа Кирил и Методије, словенски апостоли, пише проф. А. Т. Перовић. —
3. Омилје. О врачању и гатању, пише Дионисије Миковић. —
4. Весједа, коју је говорио свент. Лука Монић, катихета. —
5. Весједа, коју је говорио при отварању новооткривене школе у Бајини свештеник Марко Мартиновић. —
6. Палестина под влашћу хришћанских императора, од А. Кјуре, преводи М. Никифор (наставак). —
7. Пјетник духовни. Ласкање и лице-мјерство, афоризми. —
8. Црте из живота архимандрита морачког Димитрија, пише М. Никифор. —
9. Називо на дјеније одговоре, пише Ђуро Швајдлер учитељ. —
10. Франк, написао др. Клеант Теодоридес. —
11. Извјештај, о основној школи Команској. —
12. Стара пјесма. —
13. Црквени гласник. —
14. Школки гласник. —
15. Књижевни гласник. —
16. Огласи.

— За ову годину изашла су два броја „ЛАСТЕ“, јединога илустрованог листа за српску дјечу у Краљевини Србији, и то први број за јануар а други за фебруар. Садржила првога броја ова је: Ево вам „Ласте“, пјесма од браца Бране. — Прича из живота једног командира креде, по њемачком од гђе К. П. Шарчевиће (свршетак). — Учи... учи!, пјесма од браца Бране. — Поштење једног дјетета мала научна прича од Х. — Мудри Мандарин, кинеска прича по руском од Д. — Рад, мала поука од Х. — Смијег, поука од Х. — Гладан звук, народна прича приближно В. М. П. — Вирај друштво, поука од Х. — Мали берберин, шала у девет слика са текстом, од В. В. — Цвијеће, поука од Н. — Удружење, поука од Н. — Загонетке из земљописа, од И. М. — Изреке великих људи, — Сакривање марама, на

родна игра. — Ситнице... и писмо уредништва.

Садржила другог броја ова је: Љубомиру П. Ненадовићу (Чика Љуби) пјесма са сликом Чика Љубе, од Радослава. — Кола, приповјетка по њемачком од Балтића. — Груда сипјога, слика са пјесмом од браца Бране. — Копонља, приповјетка са сликом, по француском од М. П. — Задопјевање, од Радослава. — Досјетљиви Јоле, шала у три слике са текстом, од браца Бране. — Загонетке, од браца Бране. — Шалова питања. — Задатке. — Одгонетљаји из I броја. — Пјесма уредништва читаоцима и претплатницима „Ласте“.

Уза сваки број „Ласте“ иде по један штампан табак дивне приповјетке „Срце“, од Едмонда Амичеа, коју е талијанског језика преводи за српску дјечу г. С. Калик, проф., из Биограда. Овај додатак је поклон претплатницима „Ласте“.

„Ласта“ излази свакога мјесеца и цијена јој је 4 дин. на годину за Србију, а 3 фор. за иностранство. Претплата и писма шаљу се само Миленку Марковићу, секретару министарства просвјете, властнику и уреднику „Ласте“.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Главна скупштина српске банке у Загребу.) „Србобран“ доноси: Јуче у цвијетну сриједу у 9 сати у отворена је главна скупштина „Српске банке у Загребу“ на којој је био лијепо ступилен за сваки наш крај и сталек, тако да је велика дворница „Стрељаво“ била пуна.

Скупштина изабрала је: за председника барона Ј. Живковића; за подпредседника: Светозара Купчевића од Блатског; за перовете: дра Д. Грчића и Отона Поповића; секретатори: др. М. Рокнић, Емил Деметровић и др. П. Теодоровић.

Председник поздравео је присутне акционаре, које је у првом реду љубав за народно добро довела у Загреб, те је константовао да је приегтан законом прописан број акционара, који представљају 13.900 акција са 2374 гласа. Онда је одбор за прегледавање рачуна, које је подлио привремени одбор за оснивање Српске банке, изјавио: да су пети у потпуном реду, те је скупштина дала привременом одбору апсолуторију.

Скупштина је закључила да акциони капитал буде девет милијуна круна на 45.000 акција, те је иза тога једногласно примила штатуте, које је конференција претресла а онда је проглашен закључак о конституисању Српске банке у Загребу.

За управни одбор изабрани су из Загреба:

1. Барон Јован Живковић. 2. Др. Богдан Медаковић. 3. Владимир Матијевић. 4. Др. Светислав Шумановић. 5. Никола Тук. 6. Петар Николић. 7. Милош Зеџ. 8. Интендант Сучевић. —
- ван Загреба: 9. Лазар Дунђерски, из Ц. Сада. 10. Петро Петровић, из Сарајева. 11. Александар Штова, из Беча. 12. А. Веселиновић, из Винковаца. 13. М. Тасовац,

турску чебану, те се турска војска ушла шила.

Било је то сјутри дан по Митровудне, кад су војсковође: Петровић, Вукотић, Ђурашковић, Радовић (Џуктовић), Милић, са свих страна изненада ударили на Турке; Турци се смели, мотали, пак онда почели бјекати, а Црногорци у поћеру за њима, бијући и сијекући а неу-стављајући се на пљачку и нишаре⁷⁾.

По што би од Дужде с војском? Чујући Дужде да је клонула турска сила пред Црногорцима, а знајући да Црногорци сјутра ето њему у госте пут мора, уклани се и почео што брже припремати се за поход на Црну Гору, по у том припремању муња удри на Дуждеву војску код града Будве, те му попрки већи дио војске, а друга удари у табор скадарског везира, занали му чебану и раскрха војску.

Дужд од љутине понали Маине на побјегне с цијелом војском; Црногорци весели врате се својим кућама; говорећи: „Багао томе коме Бог помаже!“

После тога Султан турски Мустафа, зарати с Русијом; и царица Катарина посла у Црној Гори пљазу Дулгорукова, са граматом, новцима и чебаном; да Црногорци опет зарате на Турке.

Књаз Долгоруки, дошавши на Цетиње, прочита грамату, и Црногорци пристану да се дигну на Турке. Но на скупштини

⁷⁾ После поменутих бојева, дао је млечачки свент похватити и затворити неке од колонофа из три општине: Малина, Побора и Бранића; које су 1718 год. одвојене од Црне Горе а састављене с Млечачком државом, па са Шћепаном пристале биле.

Двојица су погубљени, а други послати у заточеније и куће им поплаћене.

Данас се види зидови на врх Маине од куће, у којој је Шћепан мали етојао.

Милаковић, историја Црне Горе, стр. 129.

на Цетиње дође и Шћепан мали, којег Долгоруки примора те истину каза пред Црногорцима; да није цар Петар руски.

Црногорци тад зарате са пограничним Турцима, али се Шћепану није потребно било излагати опасности, јер га закриљваху Црногорци.

Турци још жешће нагану на Црну Гору, јер се Русија 1774 год. измири с турском; тако да Турци се скоро врате на Црну Гору.

После рата Шћепан мали радио је путове кроз нека племена црногорска, па прегледајући рад на путовима тешко се обраи.

Потоње своје дане живота провео је у манастиру Брчелима у Црмници; а год. 1774 у мјесецу мају заколе га његов slugа Станко Грк, којег је на то наговорио и подмитио Скадарски везир, Мехмет паша Бушталја.

Чим је Шћепан преминуо, год. 1774, удари Мехмет паша Бушталја с војском на Куче; владика Сава дочека га с Црногорцима; те Мехмет паша погине 2300 војника пак се врати у Скадар.

Руска војска у ратовима са турском добила је сјајне побједне, но не само што је Русија добила; но су добиле и све земље под турском влашћу; Црногорци истина нијесу ништа присвојили; али су од цијелог јевропског свијета морално награђени, као људи који крваве муке подносе чувајући своју слободу, а пролијевајући крв и дан и ноћ за слободу своје браће.

Владика Сава преминује у дубокој старости 1782 год.

из Брода. 14. Др. Драг. Грчић, из Шида. 15. Ђорђе Јагвић, из Пакраца. 16. Ђорђе пл. Милекић, из Ветова. 17. Симо Гомирац, из Огулина. 18. Стеван Калембер, из Коренице. 19. Јован Ђуричић-Бијорац, из Руме. 20. Чедо Милановић, из Карловца. —

За надзорни одбор: 1. Др. Н. Радивојевић, из Загреба. 2. Емил Деметровић, из Загреба. 3. Светозар Торбица, из Загреба. 4. Филип Омчикуса, из Беловара. 5. Никола Петровић, из Ст. Павле.

Ова листа увеојена је једнодушно а из стотине и стотине гласа озло се бурно клицање и повлађивање; а кад се слегло узео је ријеч др. Мина Михајловић да благодари скупштинарима, освјетачима и свим акционарима, а у првом реду привременом одбору, — што је ово велико дјело тако брзо оживотворено. Киша суза, како из старачког тако и из младевачког ока, пратила је његове ерике ријечи, које су под утицајем овако величанствене манифестације ерике свијести и одушевљења, увиђавности и схваћања општих интереса потресала и најтврђа срца.

Од стране привременог одбора одговорно је сувним оком, а потрешеним гласом др. Св. Шумановић, оцртавши слику уживања код оваквог рада за народ; захвалио се свим великим и малим, најближим и најдаљим помагачима, који су надмашили и марљиве челице, а онда је предсједник скупштине барон Јован Живковић закључио скупштину, спомињући: како се ерици народ прошле године на цијетни четвртак у Карловцима сакупио у великом броју и проговорно у један глас, а до другог цијетног четвртка он је сво изградњу велику кулу, те се опет из противном крају многобројно састао, те по други пут у овако важном предмету једнодушно створило своје закључке. И са усница свих присутних одјекнуло громогласно „живно“ какво никад није потресало зидове загребачке „Стрељане“.

Скупштина се завршила у један сат по подне у најретнијем расположењу и густе поворке прекриле су главне загребачке улице, те се разлиле да и причају и величају славу овога дана.

Од многих поздравља, који су стигли главној скупштини ерике банке, доносимо сада овај бројавни поздрав Његове Светости ерике патријарха Георгија:

„Призивајући милост божју у помоћ „на предетојеће вам велико дјело, примите „патријархики благослов са поздравом. „Сретно да Бог да и у добри час.“

Георгије патријарх“.

Јуче последице подне имали су управни и надзорни одбор еједницу те су се конституисали. Управни одбор изабрао је себ за предсједника барона Јована Живковића а за подпредсједника дра Богдана Медаконића; а надзорни одбор за предсједника Филипа Омчикуса и др. Николу Радивојевића за подпредсједника.

Уједно је одбор ријешно више прешних важних предмета.

Поводом овог радосног догађаја загребачки „Србобран“ доноси уводни чланак под насловом „Српски весели дан у Загребу,“ који овако заносно почиње:

Да ли је ово саванак, — она стара лажка или га је можда само случај претворно у ерику зблуду, у голу јаву... И Загреб је један-два дана био добрим дијелом ерики: навалила је Србадија са свих страна, дошло је знано и виђено, богато и свјесно, те по загребачким улицама замукоше свакидање њемачке ријечи, и свијет се е радозалношћу питао: ко је то, и шта је то?... Гости невидјени, гости необични који неће да буду гости, дошли су овога пута са некадашњих мртвих стража и то не само стража главног града Хрватске већ све југозападне границе земаља Стеванове круне да овога пута подигну грудобране неклучиво своје пањеничком народу.

А њихове редове попунише браћа из Кулинове бановине, Савине војводине па и ерике краљевине... потписане набијаче загребачке калдрме, преегративне оне перне величине „што се на стотине година по челу тару да се сјете како се зову“, — те се у загребачкој „Стрељани“ некупише и измијешане Ванагани и Дичани, Шајкаши и Босанци, Славонци и Далматинци, Хрвањани и Краљевштајци... и свештеници, екоп ми, и трговци, адвокати и чиновници, меѓанције општа пера, бритке борде и тешикога рала.

Слика дивна, слика складна! Само кад би се сви овако разумјели као што се разумијемо када се далеки Велибит рукује са Вршачком кулом, и говоре исте ријечи као два брата који су једним млијеком задојени. И још веле — нијесемо један народ!!!

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетине, 31 марта.

(С Двора.) Његово Височанство Књаз Насљедник потпуно је оздравио од малтијех освица (фруска) од којих је био ободан.

(Из Митрополије.) У Москви је наштампано правило Св. Петру Цетинском са одобрењем Св. Синода. Правило је написао Његово Височанство митрополит биоградски г. Михајил, а издала га је наша Митрополија. Ми смо увјерени да ће ова вијест обрадовати све побожне Србе, као што ће ово ново правило Цетинског Светитеља обрадовати сву православу ерику цркву.

— Његова Светост пови Васељенски Цариградски Патријарх Антим, ступајући на свети патријаршески престо, управно је посланицу Његовом Височанству нашем Митрополиту г. Митрофану, коју ћемо у идућем броју донијети.

(Из Острога.) Концем прошлога мјесеца, од великијех киша, земља са шумом, што се пружа од доњег манастира острошког ка горњему за дватри дана спуштала се на ниже, покваривши пут, којим се иде у горњи манастир, нашијевши штете и старој црквици, што је на том путу. Земља се спуштала између ове црквице и доњег манастира, затрпавши простор испред авије манастирске. Манастири, горњи и доњи, остали су неповриједени. Државни инжињер г. Букановић одио је на лице мјеста да види штету; по његовом суђењу треба ће 4 до 5000 фиорина, да се натрпапа земља уклони и покварени пут поправи. Толико јављамо ради успокојења побожнијех Срба, који љубе и поштују ову светињу, да не би повјеровали извјеснијем листовима, који су похитали да ову ствар много страшнијом прикажу, вазда досљедни у изоначивању свега, што се у Црној Гори збива.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ПРИЗ, 25 марта. — Сенат је усвојио спољашњи буџет пошто је Ханато дао детални извјештај о мисиреком питању. Влада хоће да буду поштована права Султанова и Кедивина, што им припадају. Инглеска и Француска наћи ће формулу, да измире своје интересе. Ову изјаву пропратило је живо одобравање.

СОФИЈА, 25 марта. — Бивши (под Стамбуловом) префект полиције Луканов, комисар полиције Тотев и агент Синетаров, осуђени су на три и четири године тамнице, што су мучили Иванаова, да изнуде од њега признање.

ПЕТРОГРАД, 26 марта. — Вишњеградеки је умро прошле ноћи.

СИМОНСАКИ, 27 марта. — Ди-Хунг-Чаи је оздравио од ране.

ЛОНДОН, 27 марта. — Партјаја аутомата на Куби издала је манифест противу револуције сепаратистичке, изјављујући оданост Шпанској.

БЕЧ, 28 марта. — Куртопаси, италијански посланик у Петрограду, овдје је умро на проласку. Арцидука Карло Стефан присуствоваће инаугурацији сјеверног канала, као заповједник ескадре.

ПЕТРОГРАД, 29 марта. — Кнезу Арсену Карађорђевићу, поручнику коњаничке гарде, примљена је оставка, коју је дао из приватних узрока, којом је приликом именован за капетана.

КАПЕНАГЕН, 19 марта. — Царица удова руска кренула је у пратњи данског престолонаследника.

ЛОНДОН, 30 марта. — Доња кућа изабрала је за прееједника министеријалног кандидата Гуља са 285 против 274 гласа. Валфур је изјавио Гуљу припомоћ опозиције.

СИМОНСАКИ, 30 марта. —

Ди Хунг-Чаи преузео је лично руковођење преговора о миру.

БУДАПЕШТА, 30 марта. — Франц Кошт изабран је за заступника у Атаналде.

БИОГРАД, 31 марта. — Либерална странка закључила је да не учествује у изборима. Авакумовић је дао оставку као шеф странке.

ФРИДРИХСРУЕ, 31 марта. — Бисмарк је рекао њемачкој депутацији из Одесе, да је Русија бољи сусјед него многи други. Њемачка није никад мутила пријатељство руско-њемачко.

ПЕТРОГРАД, 31 марта. — Присијела је руска Царица удова.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Наша добра и никад непрежаљена мајка

Јека Симова Љумовић

посље дугог боловања и превеликог неговања у 70-ој години, 17 марта, ове године преевлила се у вјечност.

За вријеме њеног боловања долазили су доктори г. Пера, и г. М. Радуловић из Подгорице, који су се својски трудили, да би покојници болове олакшали и живот продужили; али Божија воља била је друкче одредила.

Сјутра дан, 18 истог, пок. Јека, уз велики сировод сахрањила се пред црквом Суво-Долеког храма успенија преевете Богородице.

Не можемо пропустити, а да од свег срца не благодаримо овданијем грађанству, који су за вријеме боловања наше мајке, дневни и ноћи код покојнице долазили, разговарали је и кријевили. — Остајемо вјечито захвални госи. доктору Пери на великом труду и заузимању, а тако исто и г. доктору Митру Радуловићу, који је е пријатељског гледишта дошао, не тражећи никакве новчане наплате.

Даље остајемо захвални свештеницима: г. попу Перу Маровићу и г. попу Саву Вукосавићу, који су службу са опшјелом држали, и свима онима који су са присуством својим сировод увеличали: г. командирну Ићу Пламенику, г. Луки Јововићу учитељу Бољевићком са ђацима, г. капетану Милану Поповићу, овданијем грађанству, својти из Подгорице и е Данилова града.

Покојница је цијелог вијека узорно радила и живјела са својим мужем пок. Симом Хади-Јефта Љумовићем, на корист своје куће и на корист сиромаша.

Јака јој земља, и вјечни покој.

Вир, 26 марта 1895 год.

О жалосћени:

Синови: Василије и Јефта Љумовићи; кћери: Јаница и Анђа.

ОБЈАВА.

Лицитација руја Ријечке и Црмничке Нахије биће на 4. Априла ове 1895 године. За то се чини на знање свакоме ономе који би желио узети речени руј, да се пријави најдаље до 2. Априла у Управи Вароши Ријеке, јер ће се 4. Априла на четири сата посље подна потписати речени руј ономе који највишу цијену понуди, а онај ко узме речени руј треба да да кауције 200 наполеона било у новцу или у непокретном имању; а исти купац да да за трошак око продавања руја општинарима Ријечке и Црмничке Нахије а. вр. фиорина стотину и педесет.

Ријека, 5 марта 1895 год.

Кап. Илија Лопичић
Кап. Нико Ђ. Кусовац.
Поп Филип Вујовић.

(4—4)

ОБЈАВА.

Потписати продајем из слободне руке моју кућу, која се налази на обали Луке Улицке, а на једном од најљепших мјеста у тој вароши.

Кућа је нова, двокатница; на горњем спрату има три собе, а на доњем: три собе, два магацина и кухињу, а са стране мора има лијени балкон, подирут са двије колоне.

Одјад је ова кућа саграђена у њој је кашеларија књаж. црн. Луке Улицке и агенција Лојдова и Дубровачког Паробродског Друштва.

Ко би ову кућу желио купити, нека се потписаноме најдаље до 1 маја ове године пријави.

Улица, 16 марта 1895.

Кап. Лоро Пица.

(3—4)

ОБЈАВА.

Кућа синова пок. Ђура Влаховића, која је прошле године изгорела, покривена није, налази се између најљепших мјеста у овој вароши. Зидови су здрави, са двије доста велике бутиге, и међу њима портик.

Кућа је поземљана, која се продаје на јавном ауканту, за памир новаца Митра Беловића, пошто је речени дао новце за грађење пете.

Који би је желио купити нека се пријави у овој Управи, најдаље до 11 априла ове 1895 године, ког ће се дана понудноу највише цијене потписати.

Вир-пазар, 28 фебр. 1895.

Број 32.

Управитељ вароши Вира

Кап. Милан Поповић.

(5—5)

ОГЛАСИ.

ИСКЉУЧИВО ЗАСТУПСТВО

ЗА

ЦРНУ ГОРУ И НОВИ ПАЗАР

СВИЈЕЉА ШТЕРИКАХ

ФАБРИКЕ

FILS DE FRÉDÉRIC FOURNIÉ

У МАРСЕЉУ

КОД

ШИРОВИЋА И ДАМЈАНОВИЋА

У ТРИЈЕСТУ.

Пакети сваке тежине и броја свијећа:

Марка „La Rose“ пареке свијеће 1 кило франака 1.60.

Пакети од 560 обичај Св. Двора 1 кило франака 0.90.

Марка „Luxe“ најфиније Р. Q. 1 кило франака 1.10.

Марка „Apollon“ 1 кило фран. 1.05.

„Phocéennes“ 1 кл. фр. 0.98.

Шконта два на сто.

Цијене и врсте не боје се конкуренције.

(3—3)

EPILEPSIE,

crampes, Neuralgie, sont guéries complètement d'après une méthode unique, mille fois éprouvée. Traitement par lettre après la remise d'un rapport circonstancié, contenant timbres-poste pour la réponse. Se diriger a:

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strasbourg

(23—26)

PARIS